

ΕΥΡΙΠΙΔΗΣ

ΚΥΚΛΩΨ

Εισαγωγή, μετάφραση, σημειώσεις

ΒΑΪΟΣ ΛΙΑΠΗΣ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ

ΚΙΧΛΗ

Π Ε Ρ Ι Ε Χ Ο Μ Ε Ν Α

Πρόλογος	9
Εἰσαγωγή	11
Μετάφραση	19
Σημειώσεις	65
Βιβλιογραφία	83
Ἀρχαῖο κείμενο (ἔνθετο φυλλάδιο)	5
Κυριότερες ἀποκλίσεις ἀπὸ τὴν ἔκδοση Diggle ...	29

[...]

Ὁ Κύκλωψ τοῦ Εὐριπίδου: ἀντεικάσματα τῆς πόλεως

Ἦδη στὴν ὁμηρικὴ Ἰοδύσεια (ι 116 κ.έξ.), τὸ γεωγραφικῶς ἀπροσδιόριστο νησὶ τῶν Κυκλώπων βρίσκεται στοὺς φαντασιακοὺς ἀντίποδες τοῦ πολιτισμένου βίου: ἄσπαρτη καὶ ἀγεώργητη, ἢ γῆ του κατοικεῖται μόνο ἀπὸ ἀγριοκάτσικα, χωρὶς ἴχνος ἀνθρώπινης παρουσίας. Τροποποιώντας τὸ ὁμηρικὸ πρότυπο, ὁ Εὐριπίδης τοποθετεῖ τὸν δικό του Κύκλωπα σὲ χῶρο γεωγραφικὰ προσδιορισμένο, τὴ Σικελία, ἢ ὁποῖα ὅμως ἐλάχιστη σχέση ἔχει μὲ τὸ ὁμώνυμο νησί. Αὐτὴ ἡ Σικελία εἶναι ἓνα ἀρνητικὸ ἀντεῖκασμα τῆς ἀρχαίας ἐλληνικῆς πόλεως καὶ τῶν θεσμίων της. Στὴν εὐτακτὴ χωροταξία τῆς πόλεως, μὲ τὰ ἐμβληματικὰ τείχη καὶ τοὺς πύργους της, τὸ νησὶ τοῦ Πολύφημου ἀντιπαραθέτει μιὰ χωροταξικῶς ἀδιάτακτὴ ἐρημία (στ. 115-8). Στὸ ἐνδιαφέρον τοῦ Ἰοδυσσεῆ γιὰ τὴν πολιτειακὴ θέσμιση τοῦ νησιοῦ ὁ Σιληνὸς ἀντιτάσσει τὴ μονότροπὴ ἐμμονὴ τῶν Κυκλώπων σὲ μιὰ νοσηρὴ, ἀκοινωνητὴ αὐτάρκεια (στ. 119-20, 316-41· πβ. Ἰοδύσεια ι 187-9). Ἡ γεωργία καὶ ἡ ἀμπελοκαλλιέργεια, πὺ κατεξοχὴν διαχωρίζουν τὸν ἐν πόλει ἀπὸ τὸν νομάδα βίον, εἶναι δραστηριότητες ἄγνωστες στοὺς Κύκλωπες (στ. 121-4). Παρομοίως, ἡ φιλόξενη γενναιοδωρία, τὴν ὁποῖα ἐπιβάλλει ὁ πανανθρώπινος νόμος, ἀντικαθίσταται ἀπὸ τὴν ἐχθρόξενη ἀνθρωποφαγία, τὴν ὁποῖα μάλιστα ὁ Κύκλωπας περιγράφει, κυνικά, μὲ ὄρους (στρεβλῆς) ξενίας (στ. 125-8, 299-303, 342-4, 549-51· πβ. Ἰοδύσεια ι 369-70).

Στὸν Κύκλωπα, ἡ ἀπουσία τῆς πόλεως συνδυάζεται μὲ τὴν ἀπουσία τῆς συστατικῆς μονάδας της, τοῦ οἴκου· ἀντιστοιχῶς ἀπὸν εἶναι καὶ ὁ γάμος, ἢ καταστατικὴ πράξη μὲ τὴν ὁποῖα συγκροτεῖται ὁ οἶκος. Μάλιστα, ἡ γυναίκα ὡς σύζυγος εἶναι ἐξ ὀλοκλήρου, καὶ χαρακτηριστικὰ, ἀπούσα στὸ ἔργο. Γιὰ τοὺς Σατύ-

ρους, οί γυναίκες εἶναι ἀπλῶς φευγαλέο ἀντικείμενο μιᾶς ἐσαεί ματαιούμενης γενετήσιας ἐπιθυμίας (στ. 70-2, 186-7, 439-40). Ὁ Κύκλωπας ἀπορρίπτει τήν ἐρωτική συντροφιᾶ τῶν γυναικῶν, δηλώνοντας ὅτι προτιμᾷ τήν παιδεραστική — ἢ καί τήν κατὰ μόνας — ἡδονή (στ. 582-9, 327-8). Ἀκόμη καί τοῦ Ὀδυσσεᾶ ἡ φιλοσύζυγη νοσταλγία, ἡ τόσο γνωστή ἀπό τόν Ὅμηρο (πβ. π.χ. Ὀδύσσεια ε 209-20), παρασιωπᾶται ἐντελῶς, ἐνῶ ἀντίθετα ὑπογραμμίζεται ἡ συμμετοχή τοῦ ἥρωα στοῦ *αἰσχρὸν στράτευμα* ποῦ ἐκπόρθησε τήν Τροία γιά χάρη μιᾶς μοιχαλίδας (στ. 280-5, 177-87).

Ἄν ἡ πόλις εἶναι ἀπούσα, ἡ ἀγορά — ὑπὸ τήν εὐρύτερη ἔννοια τῆς ἀνταλλαγῆς, τῆς συναλλαγῆς ἢ τῆς ἀνταπόδοσης — εἶναι οἰονεὶ παρούσα: στὸν *Κύκλωπα*, ἐμφανίζονται μόνο στρεβλές ἐκδοχές τῆς. Ὁ Ὀδυσσεᾶς, ἂν καί διαπιστώνει ὅτι ἡ χώρα τῶν Κυκλώπων βρίσκεται ἐπέκεινα τῆς πολιτικῆς *κοινωνίας*, ἀξιοποιεῖ ὡστόσο τήν κατεξοχὴν *κοινωνικὴ* πράξη τῆς ἀνταλλαγῆς, γιὰ νὰ προσποριστεῖ τὰ ἀπαραίτητα τρόφιμα ἀπὸ τὸν Σιληνό. Ἐπιστρατεύει μάλιστα τὸ λεξιλόγιο τῆς ἀγοραπωλησίας: *ὄδησον* (στ. 133), *ἐμπολήμασιν* (στ. 137), *ἐμπολήν* (στ. 254), *ἀπημπόλα* (στ. 257). Ἐντούτοις, σχεδὸν ἀμέσως γίνεται σαφές ὅτι ἀποφεύγει τὴ *χρηματικὴ* συναλλαγή καί ἀντιπροτείνει ἀνταλλαγή σὲ εἶδος (στ. 138-9· πβ. στ. 192 *ἀντιδόντες*), ἐνῶ μᾶλλον προσχηματικὴ εἶναι ἡ προθυμία του, λίγο ἀργότερα, νὰ πληρώσει τὸν Σιληνό σὲ *νόμισμα* (στ. 160). Καί ὅμως: ὁ καθορισμὸς νομισματικοῦ ἀντιτίμου γιά ὅλα τὰ ἀνταλλάξιμα εἶδη καί ἡ συνακόλουθη χρηματικὴ συναλλαγή εἶναι οἱ προϋποθέσεις ποῦ, κατὰ τὸν Ἀριστοτέλη, ἐγγυῶνται τήν ὑπαρξὴ *κοινωνίας*: *διὸ δεῖ πάντα τετιμῆσθαι· οὕτω γὰρ αἰεὶ ἔσται ἀλλαγὴ, εἰ δὲ τοῦτο, κοινωνία* (*Ἠθικὰ Νικομάχεια* Ε' 5, 1133b14-16).

Ἄρνητικὴ στάση ἀπέναντι στὶς ἀγοραπωλησίες (προσποιεῖται ὅτι) υἰοθετεῖ καί ὁ Σιληνός. Προσπαθώντας νὰ δικαιολογήσει στὸν Κύκλωπα τὰ ἀδικαιολόγητα (τὸ πῶς δηλαδὴ τὰ πρόβα-

τα και τὸ τυρί του βρέθηκαν ἔξω ἀπὸ τὴ σπηλιά, ἔτοιμα γιὰ μεταφορά: στ. 224-6), ὁ Σιληνὸς ἀρνεῖται, ἐνόρκως, ὅτι εἶχε ποτὲ πρόθεση νὰ ἐμπλακεῖ σὲ ἀγοραπωλησίᾳ (στ. 262-9). Ἰσχυρίζεται μάλιστα ὅτι οἱ ξένοι εἶναι αὐτοὶ ποὺ σκόπευαν, δῆθεν, νὰ πουλήσουν (ἀποδώσειν) τὸν Κύκλωπα σὰν δοῦλο (στ. 238-40). Ἀκόμη καὶ ὁ ἴδιος ὁ Ὀδυσσεὺς καταλήγει νὰ κάνει κήρυγμα στὸν Πολύφημο γιὰ τὶς ζημιογόνες συνέπειες τῶν *πονηρῶν κερδῶν* (στ. 311-2). Μόνον ὁ Κύκλωπας ὁμολογεῖ ἀπερίφραστα καὶ χωρὶς ἐνοχῆς τὴ φιλοπλουτία του (στ. 316) — αὐτὸ ὅμως εἶναι, ἀκριβῶς, δεῖγμα τῆς «ἀντικοινωνικῆς» φύσης του (πβ. στ. 429 *ἄμεικτον ἄνδρα*).

Στὸν *Κύκλωπα*, λοιπόν, τὸ νόμισμα καὶ οἱ χρηματικὲς συναλλαγές δὲν κατορθώνουν νὰ ἐγκαθιδρῦσουν *κοινωνίαν*: χρησιμεύουν μόνον ὡς ἐργαλεῖα καταδολίευσης καὶ ὑπεκφυγῆς. *Κοινωνίαν* κατορθώνει νὰ δημιουργήσῃ μόνο τὸ κρασί: ἀπτὴ ἀπόδειξη τῆς διαρκοῦς παρουσίας τοῦ Διονύσου, τοῦ ἡγέτη καὶ προστάτη τῶν Σατύρων, τὸ κρασί ἀναδεικνύεται σὲ σωτήριο μέσο φιλικῆς ἀλλὰ καὶ ἐχθρικῆς συναλλαγῆς. Ὡς μέσο φιλικῆς συναλλαγῆς, ἐξασφαλίζει τροφή στὸν Ὀδυσσεὺ καὶ στοὺς συντρόφους (στ. 131-74). Ὡς μέσο ἐχθρικῆς συναλλαγῆς, ἐπιτρέπει στὸν Ὀδυσσεὺ νὰ ἀποδώσῃ τὰ ἴσα στὸν Πολύφημο (πβ. στ. 422 *δίκην δώσει*), τιμωρώντας τον γιὰ τὴ στρέβλωση τῆς *ξενίας*: τὰ φρικτὰ «*ξένια*» τῆς ἀνθρωποφαγίας (στ. 342-4) ὁ Ὀδυσσεὺς θὰ τὰ ἀνταποδώσῃ μὲ τὰ ὀλέθρια «*ξένια*» (πβ. στ. 418 *Φίλτατε ξένων*) τῆς ναρκωτικῆς οἰνοποσίας. Μάλιστα, ὅταν οἱ Σάτυροι, ὁ Σιληνὸς καὶ ὁ Ὀδυσσεὺς ἀναλαμβάνουν νὰ διαπαιδαγωγήσουν τὸν Πολύφημο στὰ ἦθη τοῦ συμποσίου (στ. 492-4), αὐτὴ ἡ παιδαγωγία — μολονότι στρεβλὴ καὶ παράδοξη, ἀφοῦ καταλήγει σὲ συμπόσιο χωρὶς συμπότες (στ. 530-44) — θὰ ὀδηγήσῃ τὸν Κύκλωπα σὲ θεαματικὴ μεταστροφή. Αὐτός, ποὺ διακήρυσσε πῶς οἱ σοφοὶ ἔχουν γιὰ θεὸ τους τὸν πλοῦτο, παραδέχεται τώρα ὅτι *σοφὸν γε τὸ ξύλον τῆς ἀμπέλου* (στ. 572). Ἡ ἀπατηλὴ ἀξία τοῦ πλούτου

δίνει τώρα τή θέση της στη γνήσια ἀξία τοῦ διονυσιακοῦ ποτοῦ, πὸ εἶναι ἐξ ὀρισμοῦ *τίμιον*, «πολύτιμο» (πβ. στ. 532 *τιμιώτερος*). Τὸ δῶρο τοῦ Διονύσου εἶναι τὸ μόνο ἔγκυρο συνάλλαγμα: μεταλλάσσει τὴν ἀντικοινωνικὴ στρέβλωση σὲ φιλέταιρη σωτηρία, ἀπὸ τὴν ὁποία ἐπωφελοῦνται ἰσότιμα φιλόβακχοι ἄνθρωποι καὶ Σάτυροι (πβ. στ. 435 *σώθητι μετ' ἐμοῦ*), ἐνῶ ἀντίθετα ἐξουθενώνεται τὸ τέρας πὸ περιφρόνησε τὴ θεία φύση τοῦ Βάκχου (πβ. στ. 521-9).

ΤΡΙΤΟ ΕΠΕΙΣΟΔΙΟ

ΟΔΥΣΣΕΑΣ

Κύκλωψ, ἄκου νὰ σοῦ πῶ : εἶμαι εἰδικὸς στὸν Βάκχο
ποῦ σοῦ ἔδωσα νὰ πιεῖς.

ΚΥΚΛΩΠΑΣ

540 Καὶ ποιὸς εἶν' αὐτὸς ὁ Βάκχος ; Εἶναι τίποτα θεός ;

ΟΔΥΣΣΕΑΣ

Βέβαια ! Ὅ πιὸ σπουδαῖος, ἂν θὲς νὰ 'σαι εὐτυχημένος.

ΚΥΚΛΩΠΑΣ

Πάντως, ἔχει χάρμα γεύση, ἅμα τονε ρεύεσαι.

ΟΔΥΣΣΕΑΣ

Εἶδες τί καλὸς θεός ; Καὶ κανέναν δὲν πειράζει.

ΚΥΚΛΩΠΑΣ

Καταδέχεται θεὸς νὰ 'χει ἄσκι γιὰ σπιτικό του ;

ΟΔΥΣΣΕΑΣ

545 Εἶναι βολικὸς θεοῦλης. Κάθεται ὅπου κι ἂν τὸν βάλεις.

ΚΥΚΛΩΠΑΣ

Μὰ δὲν γίνεται ! Θεός, καὶ νὰ ντύνεται τομάρια ;

ΟΔΥΣΣΕΑΣ

Τί σὲ κόφτει, ἀφοῦ ἔχει γλύκα ; Τὸ τομάρι σὲ πειράζει ;

ΚΥΚΛΩΠΑΣ

Τὸ σιχαίνομαι τ' ἄσκι σου· μὰ τὸ θέλω τὸ κρασάκι.

ΟΔΥΣΣΕΑΣ

Κάτσε τὸ λοιπὸν ἐδῶ, γιὰ νὰ πιεῖς, νὰ κάνεις κέφι.

ΚΥΚΛΩΠΑΣ

550 Μὰ δὲν θὰ ἔπρεπε νὰ δώσω καὶ στ' ἀδέρφια μου νὰ πιοῦνε;

ΟΔΥΣΣΕΑΣ

Κράτα το γιὰ σένα μόνο, καὶ τ' ἀδέρφια σου θὰ σ' ἔχουν
σὲ ὑπόληψη μεγάλη.

ΚΥΚΛΩΠΑΣ

Ἄμα δώσω στοὺς δικούς μου, δὲν θὰ τοὺς εὐεργετήσω;

ΟΔΥΣΣΕΑΣ

Τὸ πιωτὸ γροθιὲς γεννάει, τσακωμούς καὶ κατηγόριες.

ΚΥΚΛΩΠΑΣ

555 Δὲν πᾶ' νὰ ἔμαι μεθυσμένος; Χέρι ποιός θὰ μοῦ σηκώσει;

ΟΔΥΣΣΕΑΣ

Βρὲ χρυσέ μου, ὁ πιωμένος πρέπει σπίτι του νὰ μένει.

ΚΥΚΛΩΠΑΣ

Μὰ ὅποιος πίνει καὶ κατόπι δὲν ποθεῖ νὰ βγεῖ στοὺς δρόμους
εἶναι σίγουρα βλαμμένος.

ΟΔΥΣΣΕΑΣ

Κι ὅποιος, πάλι, μεθυσμένος κάθεται στ' ἀβγά του — ζύπνιος!

ΚΥΚΛΩΠΑΣ

560 Τί νὰ κάνω, Σιληνέ μου; Θεὸς νὰ κάτσουμε στὸ σπίτι;

ΣΙΛΗΝΟΣ

Ἔτσι λέω. Τί τῆ θέμε τὴν παρέα στὸ πιωτό μας;

ΟΔΥΣΣΕΑΣ

Ἔχει ἀνθήσει τὸ χορτάρι, τρυφερό, πάνω στὸ χῶμα.

ΣΙΛΗΝΟΣ

Κι εἶναι τρέλα στὴ λιακάδα νὰ μεθᾶς, νὰ κρασοπίνεις.
Γεῖρε τὸ λοιπὸν ἐπάνω στὸ χορτάρι τὸ κορμί σου.

ΚΥΚΛΩΠΑΣ (Ξαπλώνει.)

565 Ὅπαλάκια. (Στὸν Σιληνό.) Βρὲ ζαγάρι, πίσω μου τὴ νταμιτζάνα
τί πηγαίνεις καὶ τὴ βάζεις;

ΣΙΛΗΝΟΣ

Μὴν περάσει, λέω, κανέννας καὶ τὴ ρίζει.

ΚΥΚΛΩΠΑΣ

Ἄσ' τὰ σάπια!

Θέλεις στὰ κρυφὰ νὰ πίνεις. Βάλ' τὴν πάλι μὲς στὴ μέση.
(Ὁ Σιληνὸς ὁμῶς σηκώνει τὴν νταμιτζάνα καὶ ἀρχίζει νὰ πίνει,
κρυμμένος δλόκληρος πίσω της. Ὁ Κύκλωπας, ποὺ δὲν τὸν βλέπει,
ἀπευθύνεται στὸν Ὀδυσσεά.)

Κι ἐσύ, ξένε, πῶς σὲ λένε; Ἔλα, πές μου τ' ὄνομά σου.

ΟΔΥΣΣΕΑΣ

570 Τ' ὄνομά μου εἶναι Κανέννας. Καὶ ποιά χάρη θὰ μοῦ κάνεις,
νὰ σοῦ πῶ εὐχαριστῶ;

ΚΥΚΛΩΠΑΣ

Ἄπὸ τοὺς συντρόφους σου ὅλους θὰ σὲ φάω τελευταῖον.

ΣΙΛΗΝΟΣ (Ξεμυτίζοντας ἴσα ἴσα πίσω ἀπ' τὴν νταμιτζάνα.)

Μπράβο! Μιὰ χαρὰ δωράκι τοῦ ἴκανες τοῦ ξένου ἀνθρώπου!

ΚΥΚΛΩΠΑΣ (Γυρίζει καὶ βλέπει τὸν Σιληνὸ μὲ τὴν νταμιτζάνα ἀγκαλιά.)

Ρέ! Τί κάνεις ἐκεῖ πέρα; Στὰ κρυφὰ, ρέ, πᾶς καὶ πίνεις;

ΣΙΑΗΝΟΣ (Δείχνει τὸ κρασί.)

575 Ὅχι! Ἀπλῶς ἓνα φιλάκι
μοῦ ἴδωσε, γιατί ἔχω, λέει, νόστιμα, γλυκὰ ματάκια.

ΚΥΚΛΩΠΑΣ

Πᾶς φιρὶ φιρὶ γιὰ κλάμα.
Τὸ κρασάκι τ' ἀγαπᾶς, ἀλλ' αὐτὸ δὲν σ' ἀγαπάει.

ΣΙΑΗΝΟΣ

Μά τὸν Δία, μ' ἀγαπάει· εἶμαι καὶ πολὺ ὠραῖος.

ΚΥΚΛΩΠΑΣ

580 Ἄντε, βάλε μου νὰ πιῶ, γέμισέ μου τὸ ποτήρι.

ΣΙΑΗΝΟΣ (Σκύβει πάνω ἀπ' τὸ ποτήρι, καθὼς τοῦ τὸ γεμίζει.)

Μήπως ἔπεσε —νά δοῦμε— παραπάνω τὸ νερό;

ΚΥΚΛΩΠΑΣ

Θὰ μὲ σκάσεις! Δῶσ' το μου ἔτσι.

ΣΙΑΗΝΟΣ

Ὅχι βέβαια! Πρῶτα βάλε

στὰ μαλλιά σου τὸ στεφάνι — μέχρι ποῦ νὰ δοκιμάσω
ἄλλη μιὰ γουλιὰ ἀπὸ τοῦτο.

ΚΥΚΛΩΠΑΣ

Κεραστή, δὲν εἶσ' ἐντάξει!

ΣΙΑΗΝΟΣ

585 Κάθε ἄλλο· μὰ ἔχει γλύκα τὸ κρασάκι, ἄλλο πράμα!
Ἄντε καὶ σκουπίσου τώρα, νὰ σοῦ βάλω γιὰ νὰ πιεῖς.

ΚΥΚΛΩΠΑΣ (Σκουπίζει τὸ στόμα του.)

Νά με: καθαρὸ τὸ στόμα, καθαρὰ καὶ τὰ μουστάκια.

ΣΙΛΗΝΟΣ

Γεῖρε τώρα στὸν ἀγκώνα σου ὄμορφα ὄμορφα καὶ πίνε.

Νά: μὲ βλέπεις πῶς τὸ πίνω; (Ὁ Σιληνὸς σηκώνει ξανά ὀλόκληρη τὴν νταμιτζάνα καὶ ἀρχίζει νὰ πίνει, κρυμμένος πίσω της.)

Πάντως τώρα δὲν μὲ βλέπεις...

ΚΥΚΛΩΠΑΣ

590 Βρέ! Βρέ σύ, τί πᾶς νὰ κάνεις!

ΣΙΛΗΝΟΣ

Ἄχ! Γλυκὸ τὸ μονορούφι!

ΚΥΚΛΩΠΑΣ (Ἀπευθύνεται στὸν Ὀδυσσεά· πιὸ ἤρεμος, ἰαμβικὸς ρυθμὸς.)

Πιάσε, ξένε, τὰ σύνεργα καὶ γίνε ὁ κεραστῆς μου.

ΟΔΥΣΣΕΑΣ

Ἐφρει καλὰ τὸ χέρι μου ἐμέναν' ἀπὸ ἀμπέλια.

ΚΥΚΛΩΠΑΣ

Ἄντε λοιπὸν καὶ βάλε μου!

ΟΔΥΣΣΕΑΣ

Σοῦ βάζω· μόνο σῶπα.

ΚΥΚΛΩΠΑΣ

Αὐτὸ κομμάτι δύσκολο, ἀν ἔχεις πιεῖ καμπόσο.

ΟΔΥΣΣΕΑΣ

595 Ὅριστε τώρα, πάρε, πιές, σταγόνα μὴν ἀφήσεις.

Ἄμα γευτεῖς τέτοιο κρασί, μετά... «νῦν ἀπολούεις».

ΚΥΚΛΩΠΑΣ

Πωπῶ! Μεγάλη ὑπόθεση, ποὺ λές, αὐτὸ τὸ ἀμπέλι!

ΟΔΥΣΣΕΑΣ

Κι ἂν τὸ τραβήξεις μπόλινο μετὰ ἀπὸ φαγοπότι,
 νὰ σοῦ γεμίσει τὴν κοιλιὰ καὶ νὰ σὲ ξεδιψάσει,
 600 σ' ὕπνο γλυκὸ θὰ βυθιστεῖς. Ἄντε, ἄσπρο πάτο τώρα!
 Μὴ μείνει στάλα. Εἰδαλλιῶς, θὰ σὲ στεγνώσει ὁ Βάκχος.

ΚΥΚΛΩΠΑΣ (Ἐντελῶς μεθυσμένος τώρα· ξανὰ ζωηρὸς τροχαϊκὸς ρυθμὸς.)

Ἦοι ὄι ὄι!
 Παραλίγο νὰ βουλιάξω! Τί χαρά — σὺν τὸ κρασί, ὅλη ἀνέρωτη κι ἀγνή!
 Πηγαινόρχονται τὰ οὐράνια, γίναν ἓνα μὲ τὴ γῆ!
 Βλέπω τοῦ Διὸς τὸν θρόνο καὶ τοὺς πάναγνους θεοῦς.
 605 Παιχνιδάκια μὲ τὶς Νύμφες! Πῶς μ' ἀνάβουν, μὲ κορώνουν!
 Φτάνει· πάω νὰ πλαγιάσω. Ἔλα, πᾶμε, Γανυμήδη.
 (Πάει νὰ ἀρπάξει τὸν Σιληνό.)
 Κάνεις πιὸ καλὸ κρεβάτι ἀπὸ τὶς Νεραίδες ὅλες.
 Ἐγώ, ξέρεις, προτιμᾶω τ' ἀγοράκια πιὸ πολὺ — τὶς γυναῖκες ὄχι τόσο.

ΣΙΑΗΝΟΣ

Κύριε Κύκλωψ, σόρι κιόλας...
 610 μὰ ὅταν λέτε «Γανυμήδη», μήπως ἐννοεῖτε ἐμένα;

ΚΥΚΛΩΠΑΣ

Μάλιστα: θὰ σ' ἀπαγάγω ἀπ' τὴ χώρα τῆς Τρωάδος.

ΣΙΑΗΝΟΣ

Ἄχ, τὴν ἔβαψα, παιδιά μου! ὦ ρε, τί μὲ περιμένει!

ΚΥΚΛΩΠΑΣ

Μπά, μοῦ κάνεις καὶ ναζάκια; Μὲ σιχαίνεσαι ποὺ ἤπια
 λίγο παραπάνω; Δές με: εἶμ' ἐγώ, ὁ ἐραστής σου!

ΣΙΑΗΝΟΣ

615 Τὸ κρασί, ἀλίμονό μου, θὰ μοῦ βγεῖ ξινὸ σὲ λίγο.

(Ὁ Κύκλωπας μπαίνει στὴ σπηλιὰ ἀγκαλιὰ μὲ τὸν Σιληνό.)

ΟΔΥΣΣΕΑΣ

Μπρός, ἀρχοντογεννημένα σεῖς παιδιὰ τοῦ Βάκχου, ἐλάτε·
μέσα εἶν' ὁ ἄνθρωπός μας καὶ κοιμᾶται μακαρίως.
Θὰ ξεράσει ὅπου νὰ ἴναι ὅσα ἔχει φαγωμένα
τὸ ξεδιάντροπο λαρύγγι.

620 Τὸ δαυλὶ μὲς στὴ σπηλιὰ βρίσκεται πανέτοιμο
καὶ καλοκαφαλισμένο· τίποτ' ἄλλο πιά δὲν μένει·
νὰ τοῦ κάψουμε μονάχα τοῦ Πολύφημου τὸ μάτι.
Κοίτα τώρα νὰ ἴσαι ἄντρας!

ΧΟΡΟΣ

Γρανιτένιο τὸ ἠθικό μου, φρόνημα χαλύβδινο!

625 Ἔμπα μέσα, νὰ προλάβεις τὸν πατέρα μας πρὶν πάθει
καμιὰ νίλα. Ὅσο γιὰ μᾶς, εἴμαστε πανέτοιμοι.

ΟΔΥΣΣΕΑΣ

Ἦφαιστε, θεὲ τῆς Αἴτνας, βάλε τὸ χεράκι σου,
νὰ γλιτώσεις μιὰ γιὰ πάντα ἀπὸ γείτονα κακό·
κάμε του τὸ μάτι ἐκεῖνο παρανάλωμα πυρός.

630 Ἔλα, ὕπνε, καὶ σὺ τώρα, σὺ ποὺ σ' ἔθρεψεν ἡ Νύχτα,
νὰ τυλίξεις τὸ θηρίο σὰν ἀνέρωτο κρασί.
Θὰ ἴταν κρίμα νὰ χαθοῦνε, ἔπειτα ἀπ' τῆς Τροίας τῆ δόξα,
ὁ Ὀδυσσεάς κι οἱ σύντροφοί του ἀπ' τὰ χέρια ἑνὸς ποὺ μήτε
δαίμονες μήτε θεοὺς ἐλογάριασε ποτέ του.

635 Ἄλλιῶς, πρέπει πιά τὴν Τύχη νὰ ἴχουμε ὅλοι γιὰ θεό,
καὶ νὰ λέμε πὼς τὰ θεῖα εἶναι παίγνια τῆς Τύχης.

(Ὁ Ὀδυσσεάς μπαίνει στὸ σπήλαιο.)